

Aan : de gemeentesecretaris, Robert 't Hoen
Van : R. Vink
Zaak : 0523-1885
Datum : 12 juni 2015
Betreft : Reactie controller op stukken onderzoek toetreding Drechtsteden ca.

Inleiding

In het kader van het onderzoek toetreding Drechtsteden en inkooprelatie met Molenwaard, Giessenlanden en of Gorinchem is mij gevraagd om vanuit mijn controllersfunctie het rapport van BMC (inclusief de bijbehorende documenten) en het college- en raadsvoorstel te beoordelen. In deze memo is e.e.a. nader uitgewerkt.

Gelet op de omvang van de documenten is gekozen voor de volgende opzet van deze memo:

1. Rapportage BMC
2. Raadsvoorstel: exploitatie
3. Raadsvoorstel: frictiekosten

Afsluitend aan deze memo is een paragraaf conclusie/aanbevelingen opgenomen.

1. Rapportage BMC

In de eerste plaats dient hierbij te worden opgemerkt dat de rapportage bestaat uit een hoofddocument "Hardinxveld-Giessendam: samenwerken in de regio, toekomstbestendige keuzes" van juni 2015, Bijlagenboek bij dit hoofddocument, Inventarisatieanalyse Drechtsteden, Impactanalyse Drechtsteden en de offerte Gorinchem. In het raadsvoorstel worden daarnaast het validatiememorandum van Deloitte, het OR-advies en het besluit van de WOR-bestuurder genoemd. Deze waren voor de beoordeling van de stukken niet beschikbaar.

In de tweede plaats is alleen gezien wat is opgenomen over de financiële effecten en is niet beoordeeld of er sprake is van consistentie e.d. De volgende overzichten zijn door BMC opgenomen in de rapportage.

Jaarlijkse kosten toetreding Drechtsteden

Bureau Drechtsteden	430.000
Regiogriffie	32.500
rMJP	95.000
Servicecentrum	2.200.000
Ingenieursbureau	-
Onderzoekscentrum	70.000
Gemeentebelastingen	308.000
Sociale Dienst apparaat	614.000
	<hr/>
	3.749.500
	<hr/>

Vermindering lasten toetreding Drechtsteden

Apparaatskosten RSD	603.000
Bijdrage SVHW	162.415
GR Alblasserwaard-Vijfheerenlanden	125.295
Vermindering personele kosten bedrijfsvoering (28,4 fte)	1.820.000
Vermindering kosten inhuur bedrijfsvoering (terugkerende incidentele kosten)	130.000
Vermindering materiele kosten bedrijfsvoering	930.000
Personeel WMO (2,5 fte)	133.000
Vermindering "ingenieurs"-kosten (inclusief fte)	-
Fte noodzakelijk voor relatiebeheer bedrijfsvoering (2 fte)	-130.000
	<u>3.773.710</u>

a. Exploitatiezijde

Eenzijds is daarbij sprake van de kosten toetreding GR Drechtsteden c.a. Deze bedragen zijn ontleend aan de documenten van Drechtsteden. Daarbij is gekozen voor de "verplichte"¹ onderdelen. Daar tegenover staan de besparingen. Per saldo is in de rapportage sprake van een berekend voordeel van € 24.000 (pagina 13).

Opmerkingen hierbij zijn:

- Het overbrengen van taken naar het SCD is gebaseerd op de basisvariant. Dit betekent o.a. dat er het risico bestaat dat er aanvullende dienstverleningsovereenkomsten moeten worden afgesloten. Verwijzend naar Alblasserdam geldt dat daar voor bestuurscommunicatie. Het bestuur dient zich in deze zeer zeker bewust te zijn van deze keuze en de daaraan verbonden consequenties.
- De vermindering kosten inhuur ad € 130.000 wordt gekoppeld aan de inhuur voor bedrijfsvoering van € 500.000. Nadrukkelijk wordt erop gewezen dat inhuur uit de personele budgetten plaatsvindt en dat in de afgelopen jaren slechts in beperkte mate om extra budget is gevraagd en er daarom geen sprake is van een structureel voordeel. Wel is voor de afdeling BOO in de afgelopen jaren meermaals om extra middelen verzocht, zo ook voor 2015 (€ 180.000). In het raadsvoorstel is deze post overigens buiten beschouwing gelaten.
- Voor het cluster Middelen is rekening gehouden met een in te vullen formatie van 2,81 fte. In verhouding met hetgeen in een vergelijkbare gemeente (Alblasserdam) is georganiseerd (3,5 fte inclusief contromal – 3,0 fte exclusief contramal) is dat beperkt. Dat betekent dat er een mogelijk risico op een te krappe formatie aanwezig is. De praktijk zal moeten uitwijzen of dit ook daadwerkelijk zo is.
- Het invullen van de contramal is mede ontleend aan informatie vanuit de gemeente Alblasserdam. Ook hiervoor geldt dat dit een minimale invulling is, waarbij wederom risico op krapte (capaciteit) aanwezig is. Verwijzend naar de uitgangspunten van oplossen van capaciteitsproblemen is dit een extra risico.
- Bij het invullen van de functies wordt uitgegaan van huidige personele budgetten en niet op die van een toekomstige organisatie. Gelet op de informatie uit Alblasserdam (hogere schalen) betekent dit een risico op enerzijds de beschikbare middelen, maar anderzijds ook op de competenties waaraan medewerkers moeten voldoen. Dit laatste betekent investeren in medewerkers, maar mogelijkerwijs ook op afscheid nemen van medewerkers (wachtgeld e.d.)

¹ De politiek-bestuurlijke keuze voor beperktere afname, zoals verwoord in het raadsvoorstel is buiten beschouwing gelaten.

- De materiële kosten zijn, behoudens de schoonmaak, conform de opgave aan BMC verwerkt. De schoonmaak is door BMC nog aanvullend als bezuiniging opgenomen i.v.m. het feit dat dit ook in het basispakket van Drechtsteden zit.
- In de impactanalyse van Drechtsteden wordt ook stichting DEAL! Genoemd. Deelname hieraan is niet meegenomen in het kostenoverzicht, maar zal kunnen leiden tot extra kosten, welke binnen de reguliere exploitatie van de gemeente moeten worden opgevangen. Hiervoor is geen ruimte aanwezig en dit betekent derhalve dat er sprake is van een risico.

b. Friciekosten

Voor de frictiekosten is door BMC gebruik gemaakt van een tabel met bandbreedte (pagina 16).

Bandbreedte frictiekosten

	Minimum	Maximum
Personele consequenties	1.000.000	1.300.000
Uittreden RSD, Avelingen groep, SVHW en GR AV	250.000	1.100.000
Bijdrage reserves GRD	160.000	160.000
	<u>1.410.000</u>	<u>2.560.000</u>

De volgende kanttekeningen worden daarbij geplaatst:

- De personele consequenties zijn berekend op 10 – 10 -10, oftewel 10 fte naar Drechtsteden, 10 elders en 10 achterblijven. De argumentatie is daarbij de impactanalyse van Drechtsteden en de “grote” arbeidsmarkt in Drechtsteden. Gelet op de volgende aandachtspunten lijkt de inschatting van dit risico positief te zijn en wordt geadviseerd om dit risico te herzien en zo nodig naar boven bij te stellen:
 - Het SCD geeft een potentie van 11 fte, waarbij slechts voor 4 fte invulling wordt benoemd. Dat betekent dat het de vraag is of de overige fte ook kunnen worden ingevuld.
 - De vacatures binnen Drechtsteden omvatten ca. 100 per jaar. Daarbij blijkt uit de vacatures dat het hierbij echter vaak gaat om hoger opgeleid personeel en in meerdere gevallen om tijdelijke functies.
 - Een analyse van de vervallende functies in Hardinxveld-Giessendam leert dat er sprake is van 8,2 fte (10 medewerkers), welke de leeftijd van 55 jaar en ouder hebben. De mogelijkheden voor deze groep zijn op de arbeidsmarkt aanzienlijk kleiner, mede gelet op het opleidings- en werkniveau. Daarbij is sprake van een loonsom van ca. € 561.000 en is daarmee de kans op hogere dan de genoemde kosten zeker aanwezig.
 - De kosten voor outplacement e.d. zijn daarin niet meegenomen en dienen derhalve ook gekwantificeerd te worden.
- De uittredekosten voor gemeenschappelijke regelingen is niet nader geduid. De oorzaak zit daarbij mede in de besluitvorming door de algemeen besturen van de GR-en. Alhoewel er vanwege gefaseerde ingroei in Drechtsteden mogelijkheden kunnen ontstaan voor reductie van frictiekosten dient hierbij ook naar het te laag inschatten van de uittredekosten gekeken te worden. Het advies is om dit risico nader te kwantificeren en niet van een te positief scenario uit te gaan.
- De bijdragen aan de reserve GRD zijn gebaseerd op de opgave vanuit Drechtsteden. Over de juistheid en volledigheid van deze cijfers valt geen oordeel te geven.
- De transitiekosten zijn in tekstuele zin geduid en niet in een raming omgezet. Dit betekent dat het risico op hogere frictiekosten aanwezig is.

Resumerend lijken de ingeschatte frictiekosten aan de optimistische kant worden ingeschat en dat daarmee de geschetste variant niet toereikend zal zijn. Indien dit zich voordoet betekent dit indirect dat de vrije reserve en daarmee het weerstandsvermogen mogelijk te laag wordt. Dit laatste dient in relatie met de risico's (zie paragraaf weerstandsvermogen begroting) te worden gezien.

2. Raadsvoorstel: exploitatie

Allereerst is in het raadsvoorstel onder beslispunt 17 het volgende aangegeven:

Zo nodig een lening van maxima € 2,5 miljoen aan te trekken ter dekking van de frictiekosten en hiervoor een voorziening te creëren

Dit beslispunt dient te worden gesplitst in (a) het vormen van een voorziening ten laste van de algemene (vrije) reserve van € 2,5 miljoen en (b) ter dekking van de frictiekosten het aantrekken van een lening van € 2,5 miljoen.

Overigens wordt hierbij de kanttekening geplaatst dat genoemd bedrag thans het maximumrisico is beschouwd en daarmee mogelijk niet toereikend zal zijn.

Verder vermindert door het vormen van een voorziening het weerstandsvermogen aanzienlijk, waarbij het de vraag is of met het resterende eigen vermogen de risico's (zie ook paragraaf weerstandsvermogen van de begroting) toereikend zal zijn.

Daarnaast zijn t.a.v. de besparingen de volgende kanttekeningen te plaatsen:

- Rekening wordt gehouden met een rentepercentage van 2%. Dit betreft de huidige rente, waarbij (uitgaande van een niet aflosbare lening) het risico op rentestijging zeer zeker aanwezig is.
- De correctie, welke door BMC als besparing op extern personeel is ingeboekt wordt terecht niet meegenomen.
- Het niet deelnemen aan het GBD is een politiek-bestuurlijke keuze. Dit impliceert echter tegelijkertijd dat het de vraag is of SVHW alle taken van de GBD verzorgt. Op basis van de kennis over SVHW lijkt het alleen om de BAG te gaan, waarbij taken als o.a. GEO, WKPB, BGT/beheer GBKN mogelijk alsnog lokaal georganiseerd moeten worden. Dat is in de berekening niet gekwantificeerd.
- Voor meervoudig lokaal wordt een besparing voorzien, waarbij onder meer wordt verwezen naar DKCC, Ipm en Ingenieursbureau. De onderbouwing van dit voordeel is gebaseerd op een uitgevoerde verkenning (pagina 9 – raadsvoorstel) en derhalve niet gestaafd met cijfers. Dit betekent dat er een risico aanwezig is dat deze voordelen niet gerealiseerd kunnen worden.

3. Raadsvoorstel: frictiekosten

Hier is uitgegaan van de opstelling van BMC. Voor de opmerkingen in deze wordt daarom verwezen naar punt 1b.

4. Conclusies/aanbevelingen

Op grond van de beschikbare informatie en voorliggend memo kan geconcludeerd worden dat zowel aan de exploitatiezijde als bij de frictiekosten sprake is van (aanzienlijke) risico's.

Samenvattend zijn deze risico's als volgt samen te vatten:

- **Exploitatiezijde**

- Herinrichten organisatie Hardinxveld-Giessendam gaat uit van minimuminvulling. Hierdoor kunnen problemen op het vlak van capaciteit ontstaan.
- Rentekosten lening zijn gebaseerd op huidig rentepeil. Uitgaande van een "eeuwigdurende" lening zit hier een risico bij herfinanciering in.
- Bij niet deelnemen aan GBD ontstaan (mogelijk) problemen/vraagstukken op het vlak van taken die niet ondergebracht kunnen worden bij SVHW
- Onderbouwing meervoudig lokaal kan niet worden getoetst.

- **Friciekosten**

- Personele kosten lijken te optimistisch ingeschat
- Uittredekosten GR-en is niet nader geduid en lijkt te positief
- Stichting DEAL! is niet in de exploitatiekosten meegenomen, waarbij er voor dergelijke uitgaven geen ruimte binnen de begroting aanwezig is.
- De transitiekosten in de financiële opstelling benoemen. Indien kwantificering niet mogelijk is deze post op p.m. ramen en dit nader toelichten.

Geadviseerd wordt om het College hiervan in kennis te stellen en in ieder geval de aanwezige risico's mee te nemen in het raadsvoorstel.